

BİR BAŞKASINA YÜKLENEN YAPAY BOZUKLUK: PSİKOSOSYAL STRESÖRLER BAĞLAMINDA BİR OLGU

İsmail Emre Ak¹, Narmin Isayeva¹, Aila Gareayaghi¹

¹Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Kocaeli

Giriş: Bir Başkasına Yüklenen Yapay Bozukluk (BYYB), bakımveren, sorumlu olduğu kişide kasıtlı olarak hastalık belirtileri oluşturduğu veya uydurduğu, çocuk istismarı kapsamında değerlendirilen nadir psikiyatrik bozukluklardır. 1977’de, R.Meadow tarafından tanımlanmış, DSM-5’te “bedensel belirti bozuklukları ve ilişkili bozukluklar” başlığı altında özel alt tür olarak sınıflandırılmıştır. Faillerin semptomları gizlemesi tanıyı zorlaştırmakta, mağdurların yaklaşık %10’u yaşamını yitirmektedir. Bu sunumda kliniğimize BYYB öntanısıyla yönlendirilen bir olgu sunulacaktır.

Yöntemler / Olgu Sunumu: 30 yaşında, evli, ortaokul mezunu kadın hasta, 18 aylık kızını idrarda kanama şikâyetiyle çocuk acile getirmiştir. Pediatri hekimlerinden alınan bilgilere göre, çocuğun tetkiklerinde ve fizik muayenesinde patoloji saptanmamış, gözlem sırasında, annenin çocuğun bezine kan bulaştırdığı fark edilmiştir. Olgu, ilk görüşmesinde, herhangi bir ruhsal yakınması olmadığını belirtmiş; savunucu ve öfkeli tavır sergilemiştir. Çocuğunun tanı sürecinin uzamasından şikâyet etmiş ve zorla taburcu etmek istediğini ifade etmiştir. Adli bildirim sonrası, sosyal hizmet uzmanlarına, çocuğunun bezine kan sürdüğünü itiraf etmiştir. İkinci görüşmede, eşiyile boşanma sürecinde olduğunu, iletişim kurmadığını ve bu davranışını eşiyile barışmak amacıyla yaptığını ifade etmiştir. Psikometrik testlerinde, savunmalarının yüksek olduğu, bilişsel kapasitenin sınırlı ve ruhsal yapılanmanın psikotik düzeyde olduğu raporlanmıştır.

Zekâ puanı 68 bulunmuş, klinik izlemde sınır düzey veya donuk normal zekâ düşünülmüştür. Mahkemece velayete uygunluk değerlendirmesi istenmiş; mevcut durumda yalnızca gözetim altında kişisel ilişki kurabileceği, bir yıl düzenli psikiyatrik izlem gerektiği bildirilmiştir.

Sonuçlar: Olgu, ilaçsız izleme alındı ancak görüşmelere düzensiz olarak geldi. Davranışı nedeniyle pişmanlığını dile getirdi ancak eşini sorumlu görmekteydi. İçgörü kazanımının sınırlı olduğu; baş etme becerilerinin gelişime ihtiyaç duyduğu düşünüldü.

Tartışma ve Sonuç: BYYB, nadir ancak ciddi sonuçlar doğurabilen bir çocuk istismarı türüdür. Mağdurlar genellikle çocuk olup gereksiz tıbbi işlemlerle zarar görebilirler. Tanı sürecinde multidisipliner yaklaşım esastır. Acil servis personelinin dikkatli gözlemi erken tanıyı kolaylaştırmıştır. Tedavi psikoterapi ve düzenli psikiyatrik izleme dayanır. Bu olguda aile içi çatışmalar, düşük içgörü ve bilişsel sınırlılıklar, bozukluğun gelişiminde belirleyici olmuştur. Erken tanı ve düzenli takip, hem mağduru koruması hem de tedavi süreci açısından hayati önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bir başkasına yüklenen yapay bozukluk, çocuk istismarı, ikincil kazanç, velayet değerlendirmesi, multidisipliner yaklaşım